

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΑΣ

Δρ Γιώργος Πουκαμισάς, Πρέσβυς ε.τ.

Τό σημείωμα αυτό γράφεται, ενώ ή έκλογική διαδικασία κυριεύει τήν καθημερινότητα τών Έλλήνων, ό άπλός πολίτης αίσθάνεται άμήχανα και παραμερίζει τήν άνησυχία για τό μέλλον του και τά σύννεφα σωρρεύονται στόν όρίζοντα.

Ποϋ βρίσκονται οι σχέσεις τής Έλληνικής Δημοκρατίας μέ τίς χώρες πού τήν περιβάλλουν στήν άμεση γειτονία της, άρχής γενομένης μέ τήν Τουρκία; Ποιά εἶναι ή βαλκανική πολιτική, ποιά ή μεσογειακή πολιτική μας; Πώς σταθμίζουμε τήν θέση μας, καθώς συνεχίζεται ό πόλεμος στήν Ούκρανία, ανάμεσα στούς έταίρους και τούς συμμάχους μας στό NATO από τήν μία, και στούς εύρασιατικούς γίγαντες, τήν Ρωσία και τήν Κίνα από τήν άλλη, πώς άξιολογοϋμε τίς έξελίξεις στήν Μέση Άνατολή μετά τήν έξομάλυνση τών σχέσεων Σαουδικής Άραβίας - Ίράν και τήν έπιστορφή τής άποσυνάγωγης Συρίας πίσω στήν παναραβική άγκάλη;

Ή χώρα μας δοκιμάζεται: ό άνατολικός γείτων, τήν έπαύριον τής μεσιτείας τών ΗΠΑ (έπίσκεψη Blinken, 21 Φεβρουαρίου 2023) έπιχειρεί νά άποσπάσει πλεονεκτήματα, μέσα από τίς συναντήσεις Καλίν μέ τήν διπλωματική σύμβουλο τοϋ Έλληνα Πρωθυπουργοϋ. Οι μεθαιριανές προεδρικές έκλογές στήν Τουρκία, ένδέχεται νά βαθύνουν τό ρήγμα στήν κοινωνία τής γείτονος, και νά προκληθεῖ νέα τάση έξόδου από τήν χώρα. Ή ύφεση στίς τουρκικές προκλήσεις, όσο κρατήσσει, εἶναι εύπρόσδεκτη, άλλωστε εἶναι άμοιβαία έπωφελής. Οι τουρκικές βλέψεις στό Αίγαῖο και τήν άνοιχτή Μεσόγειο θά συνεχιστοϋν άπαράλλακτες, όμως ή Έλλάδα έχει ανάγκη από ήρεμία για νά προχωρήσει στήν ανασύνταξη τής οικονομίας, τής παραγωγικής βάσης και τοϋ πολιτικοϋ ήθους, ή Τουρκία για νά έπουλώσει τίς χαίνουσες πληγές πού άνοιξε ό σεισμός τής 6^{ης} Φεβρουαρίου και νά διαχειρισθεῖ τά δομικά έσωτερικά ζητήματά της.

Οϋτως έχόντων τών πραγμάτων, συζήτηση περί άποσύρσεως τής στρατιωτικής ύποδομής τών νησιών τοϋ Άνατολικοϋ Αίγαίου, άμυντικοϋ άποκλειστικῶς χαρακτήρα, εἶναι τουλάχιστον παράδοξη. Έκατό χρόνια μετά τήν

Συνθήκη της Λωζάννης, την οποία ένωρίς παρεβίασε ή Τουρκία (1930, καταστρατήγηση άρθρου 14, περί τοπικής αυτοδιοικήσεως Ίμβρου καί Τενέδου), ή σχετική συζήτηση αποβλέπει μόνο στό νά μήν άσκήσει ή Έλλάς τίς έξουσίες πού της άπονέμει τό Διεθνές Δίκαιο, μάλιστα ή UNCLOS, περί έπεκτάσεως τών χωρικών ύδάτων. Κατά συνέπεια, καί ή συζήτηση για παραπομπή του ζητήματος τών «θαλασσιών ζωνών» στό Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης, εΐναι στρεβλή καί σφαλερή. Ή υπόθεση τών χωρικών ύδάτων εΐναι άποκλειστικό προνόμιο του κράτους μας. Ή επέκτασή τους, έχει βραδύνει δεκαετίες τώρα, καί θά πρέπει έπιτέλους νά άποφασιστεί. Άλλωστε, ή Έλλάς, διαχρονικά, γνωρίζει νά συνθέτει τά συμφέροντα της διεθνούς τάξεως έν προκειμένω της διεθνούς ναυσιπλοΐας, μέ τά δικά της.

Ή άποπειρώμενη συνεννόηση μέ την Τουρκία, θά έχει άραγε άντανάκλαση στην έπιδίωξη της χώρας μας νά εισάγει την διαφωνία της μέ την Λιβύη, για ύφαλοκρηπίδα/ΑΟΖ, στά διεθνή δικαιοδοτικά όργανα; Ή χώρα μας, καί πάλι έπιχειρεί νά έπαναλάβει τον τεχνικό διάλογο μέ την Τρίπολη για τό θέμα αυτό, χωρίς, έννοείται, νά παραμελεΐ τίς οικονομικές δραστηριότητές μας μέ τό άνατολικό ύποσύνολο του λιβυκού κράτους στην Κυρηναική. Θά άπόσχει ή Άγκυρα από παρεμβατικές κινήσεις, ή θά ύποδαυλίζει την άδιαλλαξία της Τριπόλεως; Ή Έλλάς, σέ μία κίνηση πολιτικής γενναιοδωρίας, άνέλαβε νά ύποστηρίξει την τουρκική ύποψηφιότητα για την θέση του Γ. Γραμματέως του Διεθνούς Ναυτιλιακού Όργανισμού (ΙΜΟ). Ή ύποστήριξη αυτή, δέν μπορεί νά άγνοεί την ύποχρέωσή μας ως έγγυήτριας δυνάμεως της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ύπάρχει συγκεκριμένη ύπόσχεση της Τουρκίας, ότι συντόμως θά άνοίξει τά λιμάνια της στά ύπό κυπριακή σημαία πλοΐα, συμμόρφωση άλλωστε πού πηγάζει από τίς έναντι της ΕΕ δεσμεύσεις της;

Άλλά ή Τουρκία εΐναι χώρα ευρασιατική, ή όποία εργαζόμενη συστηματικά, έχει δημιουργήσει μία διαρκώς έμβαθυνόμενη σχέση μέ την Ρωσία καί την Κίνα, γεγονός πού άντιλαμβάνονται καί συνυπολογίζουν οι έταΐροι μας στην Μεσόγειο, ή Αΐγυπτος καί τό Ίσραήλ. (Όστε στην Λιβύη, όπου ή Τουρκία έχει έπιρροή στην Τριπολίτιδα, ένω ισχυρή έμφανίζεται ή Ρωσία στην Κυρηναική, άμφοτέρων τά συμφέροντα ίσορροποΐν στην βλέψη έκατέρας πλευράς νά διατηρήσει την εκεί στρατιωτική παρουσία της). Μέ αυτά καί μέ αυτά, έχει έξαερωθει τό θεώρημα, -πού

πολλοί έξ άρχής δέν άσπάσθηκαν- περί άπομονώσεως τής Τουρκίας. Ή γείτων αύτή, παρανομεϊ, αλλά γνωρίζει ότι δέν θά ύποστεϊ τίς συνέπειες τών παρανόμων δραστηριοτήτων της. Ή είσβολή στην Κύπρο, άποτελεϊ τρανό παράδειγμα.

Τούτων λεχθέντων, ή άποψη ότι τό σκάφος Έλλάς πλέει άσφαλώς, δέν άνταποκρίνεται πλήρως στά πράγματα. Ή άγάπη τών κεφαλαιγορών καί ή σχετική στήριξη τής Ούάσιγκτων, εϊναι χρήσιμες, αλλά δέν άποτελοϋν έγγύηση για τήν συνέχεια.

Ακολουθοϋν συνοπτικές σκέψεις:

-Ή στήριξη στην Ούκρανία, έχει περίπου έξαντλήσει τό θετικό μέροςμά της.

-Καιρός νά δοϋμε τό μέλλον τών σχέσεων μας μέ τήν Ρωσία καί νά σχεδιάσουμε. Ή Ρωσία, μπορεϊ νά μήν νικήσει στον ούκρανικό πόλεμο, αλλά δέν πρόκειται νά ήττηθεϊ. Ή χώρα καί ό λαός της, διαθέτουν σπουδαϊα -άν καί όχι άνεξαντλητα- άποθέματα άντοχής. Ή Έλλάδα, καλόν εϊναι νά παρακολουθεϊ τίς ειρηνευτικές προσπάθειες του Γάλλου Προέδρου Μακρόν. Ή σιωπή δέν φέρει πάντοτε κόσμον.

-Ή σχέση μέ τήν Κίνα, εϊναι μεγάλης γεωοικονομικής σημασίας για έμας. Τό ολιγότερο πού εϊναι δέον νά πράξουμε, εϊναι νά τηροϋμε στό άκέραιο τά συμπεφωνημένα.

-Στίς σχέσεις μας μέ τήν Αϊγυπτο καί τό Ίσραήλ, πέραν τών ΗΠΑ -καί τής Κύπρου- ή Τουρκία άποτελεϊ τον σιωπηλό ίππότη. Οί έταϊροι μας, μετροϋν τήν φερεγγυότητά μας, όπως καί έμεϊς σταθμίζουμε τήν άξιοπιστία τους άπέναντί μας.

-Στά μεγάλα ζητήματα τής Εύρώπης καί του πλανήτη, ή Έλλάς δέν μπορεϊ νά στέκεται άμήχανη καί σιωπηλή. Εϊμαστε ύποχρεωμένοι, κατά μακράν παράδοση, νά στηρίζουμε κάθε προσπάθεια πού άποβλέπει σέ συμπαγέστερη Εύρωπαϊκή Ένωση.

-Στά Βαλκάνια, κατ' έξοχήν στρατηγική σχέση μας εϊναι εκείνη μέ τήν Βουλγαρία. Πρόκειται για σχέση, έναντι τής όποίας σημαντική προκύπτει έπίσης ή άλληλεπίδραση μέ τήν Δημοκρατία τής Βόρειας Μακεδονίας. Έπιπλέον, ή Έλλάς όφείλει νά καλλιεργήσει συστηματικά, τήν τριγωνική συνεργασία μέ τήν Ρουμανία καί τήν Βουλγαρία.

Ἡ χρήση τοῦ λιμανιοῦ τῆς Ἀλεξανδρούπολης γιά τίς ἀμερικανικές δυνάμεις, ἀντί τῶν Στενῶν Δαρδανελλίων καί Βοσπόρου, δέν πρέπει νά μείνει χωλή. Ἡ ἔκτακτη κατάσταση πού γεννᾷ ὁ πόλεμος, κάποτε θά παρέλθει. Ἐμεῖς ὀφείλουμε νά διασυνδέσουμε τήν Ἀλεξανδρούπολη μέ τίς Βουλγαρία, Ρουμανία, Μολντόβα, Οὐκρανία, γιά ἐμπορευματικές, ὀδικές καί σιδηροδρομικές μεταφορές. Πρέπει κάτι νά μείνει, ὅταν ποτέ εἰρηνεύσουν τά πράγματα στήν βόρεια ἀκτή τοῦ Εὐξείνου, κάτι πού δέν θά μᾶς τό δώσει κανεῖς πέρα ἀπό τήν δική μας ἐνεργητικότητα καί τήν ἀπ' εὐθείας συνεργασία μέ τούς γείτονές μας αὐτούς. Γιά τοῦτο πρέπει νά ἐργαζόμαστε ἀπό τώρα.